

Khủng Hoảng Hỏa Tiễn Cuba của Putin ở Ukraine

Harlan Ullman / Bản dịch của Hương Dương

[Putin's Cuban Missile Crisis in Ukraine](#)

Chỉ có rất ít người Mỹ còn sống ngày nay đã chứng kiến cuộc khủng hoảng hỏa tiễn tại Cuba vào tháng 10 năm 1962, khi Mỹ đã ngăn chặn được một cuộc chiến tranh hạt nhân trong gang tấc. Liên Xô đã bí mật đặt hỏa tiễn hạng trung mang đầu đạn nguyên tử ở Cuba. Máy bay do thám U-2 của Mỹ đã chụp được ảnh các địa điểm đặt hỏa tiễn. Chính quyền Kennedy đã phản ứng bằng cách cấm bắt kỳ tàu nào của Liên Xô tiến vào vùng biển Cuba. Như Ngoại trưởng Dean Rusk sau này nhận xét, *"Tôi nghĩ đối phương đã chớp mắt (chịu thua)."* Liên Xô buộc phải rút các hỏa tiễn của mình về. Chủ tịch Liên Xô Nikita Khrushchev đã lãnh một đòn chính trị chí mạng và

bị buộc phải rời chức vụ hai năm sau đó.

Liệu cuộc xâm lược Ukraine dài hơn bốn năm của Vladimir Putin có tựa như cuộc khủng hoảng nguyên tử tại Cuba hay không? Thật khó có thể so sánh hai sự kiện này. Như tôi đã nói trong cuốn sách ***"Phân tích nguyên nhân thất bại: Tại sao Mỹ thua mọi cuộc chiến mình gây ra"*** của tôi, cuộc khủng hoảng hỏa tiễn thực ra đã do Tổng thống John F. Kennedy tạo nên. Nguồn gốc câu chuyện là Khrushchev và Tổng thống Dwight Eisenhower đã thỏa thuận tránh chiến tranh hạt nhân. Chiến lược "Trả đũa Ô ạt" của Eisenhower tạo ra một sự cân bằng chiến lược với Liên Xô. Đến năm 1960, Khrushchev đã đủ tin vào mối quan hệ với Mỹ nên vào đầu năm đó ông đã giảm mạnh quân số dự bị và bắt đầu chuyển tiền từ ngân sách quốc phòng sang ngân sách đang thiếu hụt của khu vực dân sự. Quân đội Liên Xô phản đối mạnh mẽ nhưng vô ích. Không ai ở Mỹ biết về sự chuyển biến lớn này.

Tháng 11 năm đó, Kennedy đắc cử tổng thống, đánh bại Richard Nixon phó tổng thống của Eisenhower. Khi tranh cử Kennedy biện luận rằng Eisenhower, người chiến thắng trong Thế chiến II, đã không giải về quốc phòng. Cái gọi là *"chênh lệch về hỏa tiễn"* là do vụ phóng vệ tinh Sputnik năm 1954, Mỹ cho rằng Liên Xô đã đi trước rất xa trong lãnh vực hỏa tiễn. Trên thực tế có khoảng cách đó thật, nhưng chính Liên Xô mới là phía thua cách xa.

Mặc dù tin tình báo đã tiết lộ nhược điểm về hạt nhân của Liên Xô — tin do Đại tá tình báo Liên Xô Oleg Penkovsky thu thập và được tuồn ra khỏi Moscow một cách tối mật trên vi phim (microfilm) — nhưng tin đó không được coi trọng. Như Bộ trưởng Quốc phòng Robert McNamara đã nói với tôi nhiều năm sau đó, ***Tài liệu Penkovsky*** không có gì mới mẻ cả. Chính quyền quyết định tiến hành một cuộc tái vũ trang lớn. Trong sáu tháng đầu tiên, Kennedy đã yêu cầu một số dự luật bổ sung ngân sách quốc phòng đáp ứng nhiều chi phí mới, đặt làm nhiều vũ khí chiến lược, chuyển sang chiến lược phản ứng linh hoạt nhằm chống lại Liên Xô ở mọi cấp — từ chiến tranh qui mô đến chiến tranh du kích — và đồng ý cho CIA xâm chiếm Cuba nhưng thất bại - Bay of Pigs invasion

Khrushchev khi đó đã làm gì? Vì không muốn lao vào một cuộc chạy đua vũ trang qui mô và bãi bỏ vụ gia tăng ngân khoản, nhà lãnh đạo Liên Xô đã có một ý tưởng hay hơn. Sau khi trắng trợn làm nhục Kennedy trong cuộc gặp mặt ông này ở Vienna, Khrushchev tin rằng ông có thể bí mật giần những phi đạn nguyên tử tầm trung ở Cuba rồi coi đó là một chuyện đã rồi. Bị bắt nạt, Kennedy sẽ không còn cách nào khác hơn là chịu trận. Nhưng kết cuộc kế hoạch xuất sắc của Khrushchev đã biến thành một "kế hoạch ngu xuẩn" làm cho ông ta mất chức.

Không thể so sánh chuyện Cuba với Ukraine được. Tuy nhiên, hãy xem xem có gì tương tự hay không. Putin đã chiếm Crimea vào năm 2014. Phương Tây và Mỹ đã không làm gì cả. Khi liên minh NATO cứ tiếp tục lan rộng ra thì Putin nhận thức rằng Nga càng ngày càng bị cô lập. Giải pháp của ông là xâm lược Ukraine. Được cho biết là sẽ có chiến thắng chớp nhoáng, Putin nghĩ rằng Tây phương sẽ không phản ứng kịp thời.

Cũng như ở Cuba, chuyện đã không xảy ra như dự tính. Cuộc khủng hoảng hỏa tiễn ở Cuba kéo dài 13 ngày. Cuộc chiến ở Ukraine kéo dài còn hơn cả Thế chiến thứ nhất. Tính hình kinh tế và xã hội ở Nga tiếp tục xấu đi. Các cuộc tấn công của Ukraine vào ngành năng lượng của Nga đã buộc phải hạn chế xăng dầu và có khi cả điện. Mặc dù không biết chắc chắn nhưng có thể phía Nga đã có hơn một triệu thương vong, với khoảng 500.000 người chết.

Ngày nay không còn Bộ Chính trị như thời Khrushchev. Putin coi như đang nắm toàn quyền kiểm soát. Nhưng thảm họa xảy ra cách đây 64 năm có thể tái diễn bây giờ. Nga đang không giành thắng lợi ở Ukraine. Và nếu Crimea thực sự bị Ukraine tấn công thì anh chàng Putin trong cơn tuyệt vọng có thể cũng sẽ phải đối mặt với một số phận tương tự như Khrushchev thôi.

Harlan Ullman là cố vấn cao cấp tại Hội đồng Đại Tây Dương ở Washington, chủ tịch một công ty tư nhân và là tác giả chính của học thuyết "Chiến Thắng Chớp Nhoáng - shock and awe". Cuốn sách tiếp theo của ông, viết chung với Thống chế Lord David Richards, cựu Tổng tư lệnh quốc phòng Vương quốc Anh và dự kiến ra mắt vào mùa thu năm nay, có tựa đề "Ai suy nghĩ đúng nhất sẽ thắng: Làm sao chiến lược suy tính quyết liệt có thể ngăn chặn hỗn loạn toàn cầu" - "Who Thinks Best Wins: How Decisive Strategic Thinking Will Prevent Global Chaos."